

De wereld als illusie

Osho: Het Boek der Geheimen – techniek 56. Beschouw de wereld als een illusie.

De vierde en laatste zelfherinnering techniek: *Illusies misleiden, kleuren omcirkelen, zelfs de deelbare zijn ondeelbaar.*

Dit is een zeldzame techniek, een die niet vaak wordt gebruikt, maar een van de grootste leermeesters in India, Shankara, heeft hem gebruikt, en Shankara heeft zijn hele filosofie op deze techniek gebaseerd. Je kent zijn filosofie van *maya* – illusie. Shankara zegt dat alles illusie is. Wat je ook ziet, hoort, voelt - alles is illusie. Het is niet echt, want de zintuigen kunnen zich niet in verbinding stellen met de werkelijkheid. Je hoort mij en ik zie dat je mij hoort: het is misschien gewoon maar een droom, en er is geen manier hoe te oordelen of het een droom is of niet. Ik kan gewoon aan het dromen zijn dat jullie hier naar mij luisteren. Hoe kan ik weten dat dit echt is en niet een droom? Er is geen manier voor.

Over Chuang Tzu wordt gezegd dat hij tijdens een nacht had gedroomd dat hij een vlinder was geworden. 's Morgens was hij heel droevig – en hij was niet een man om verdrietig te zijn, en hij was nooit als verdrietig gezien. Zijn discipelen verzamelden zich en zeiden: 'Chuang Tzu, Meester, waarom bent u zo droevig?' Chuang Tzu zei: 'Vanwege een droom.'

De discipelen lachten en zeiden: 'Vanwege een droom bent u droevig – en u heeft ons altijd geleerd om niet droevig te zijn zelfs als de hele wereld droefheid

bij je veroorzaakt?' En enkel een droom heeft bij u droefheid veroorzaakt? Waar hebt u het over?'

Chuang Tzu zei: 'Die droom was zodanig dat ze bij mij heel, heel diepe verwarring, droefheid, ellende veroorzaakte. Tijdens mijn droom droomde ik dat ik een vlinder was geworden.'

De discipelen zeiden: 'Wat is daar zo verwarrend aan?'

Chuang Tzu zei: 'Dit is nu de verwarring: als Chuang Tzu kan dromen dat hij een vlinder kan worden, waarom dan niet het tegenovergestelde? De vlinder kan dromen dat ze een Chuang Tzu is geworden. Daarom nu ben ik verontrust. Wat is juist en wat is onjuist? Wat is echt en wat is onecht? Was het Chuang Tzu die droomde een vlinder te worden of is de vlinder nu in slaap gevallen en droomde dat zij een Chuang Tzu was geworden? Als het ene mogelijk is dan is ook het andere mogelijk.' En ze zeggen dat Chung Tzu deze puzzel nooit heeft kunnen overstijgen. Dit is hem zijn hele leven bijgebleven.

Hoe kom ik erachter dat ik niet in een droom zit terwijl ik met jullie praat? Hoe kom ik erachter dat als ik praat jullie niet dromen? Op grond van zintuigen kan ik daar niet achter komen, want al dromend, lijken dromen echt – even echt als wat dan ook. Wanneer je droomt dan beleef je het altijd als echt. Wanneer dromen als echt kunnen worden ervaren, waarom kan de werkelijkheid dan niet als een droom worden beleefd?

Shankara zegt dat er met zintuigen geen mogelijkheid is te weten of de zaak waarmee je geconfronteerd wordt echt is of onecht. En als je met geen mogelijkheid kunt weten of het echt of onecht is, noemt Shankara het *maya*: het is een illusie. Illusie betekent niet onecht. Illusie betekent dat het onmogelijk is om te beslissen of iets echt of onecht is – onthoud dit.

In de Westerse talen is 'maya' volkomen verkeerd vertaald, en het geeft het gevoel dat 'illusie' in Westerse aanduidingen 'onecht' betekent. Dat is niet zo. 'Illusie' betekent de onmogelijkheid om te beslissen of iets echt of onecht is. Die verwarring is *maya*.

Deze hele wereld is *maya*, een verwarring. Je kunt er geen besluit over nemen; je kunt daarover niet besluitvaardig zijn. Het ontglipt je altijd, veranderend in iets anders. Het is fantasie, iets als een droom. Deze techniek heeft te maken met deze filosofie.

Illusies misleiden – of dat wat misleidt is illusie - kleuren omcirkelen, zelfs de deelbare zijn ondeelbaar. In deze wereld van illusie is niets zeker. Deze hele wereld is als regenbogen. Ze lijken er te zijn maar ze zijn er niet. Als je ver weg bent dan zijn ze er, maar als je naderbij komt, lossen ze op. Als je op een punt komt waar je een regenboog zag, dan is hij er niet meer.

De hele wereld is als de kleuren van een regenboog, en dat is ook zo. Wanneer je er ver van verwijderd bent, is alles hoopvol; als je naderbij komt, verdwijnt de hoop. En wanneer je het doel bereikt, tref je er alleen de stoffelijke resten aan – enkel een dode regenboog. De kleuren zijn verdwenen en de dingen zoals ze leken, zijn er niet meer. Zoals je voelt dat ze zijn, zo zijn ze dat niet.

Zelfs de deelbare zijn ondeelbaar. Je hele wiskunde, je hele rekenkunde, al je concepten, al je filosofieën worden gewoon doelloos. Als je deze illusie probeert te begrijpen dan verwacht je hele inspanning je nog meer. Niets is daar zeker; alles is onzeker – een stroom, een stroom van verandering, zonder enige mogelijkheid voor jou om te beslissen of dit of dat waar is of vals. Wat gebeurt er dan? Als je deze houding aanneemt, wat gebeurt er dan? Als je werkelijk je verdiept in deze houding dat alles waarover geen besluit kan worden genomen een illusie is dan wend je je automatisch en spontaan naar jezelf. Dan is het enige punt waar je een centrum kunt hebben in je eigen wezen. Dat is zeker.

Probeer dit te begrijpen: Ik kan 's nachts dromen dat ik een vlinder ben geworden, en ik kan in die droom niet beslissen of dit echt of onecht is.

's Morgens kan ik dan net zo in de war als Chung Tzu of, in plaats van mezelf, de vlinder misschien heeft gedroomd. Dit zijn twee dromen en er is geen manier om te vergelijken welke echt is en welke onecht is.

Maar Chuang Tzu ontbreekt het aan één ding – de dromer. Hij denkt alleen aan dromen, door dromen te vergelijken en de dromer te missen – degene die droomt dat Chuang Tzu een vlinder is geworden, degene die denkt dat het precies het tegenovergestelde kan zijn: dat de vlinder droomt dat ze Chuang Tzu is geworden. Wie is deze waarnemer? Wie sliep en is nu wakker? Je bent misschien onecht, je bent voor mij misschien wel een droom, maar ik kan niet een droom voor mezelf zijn, want zelfs voor een droom is het nodig dat een echte dromer bestaat. Zelfs voor een valse droom is een echte dromer nodig. Zelfs een droom kan niet bestaan zonder een echte dromer. Vergeet dus de droom. Deze techniek zegt: Vergeet de droom. De hele wereld is illusie, maar jij bent dat niet. Dus ga niet achter de wereld aan, er is daar geen mogelijkheid om zekerheid te verwerven. En nu lijkt dit zelfs bewezen te worden door wetenschappelijk onderzoek.

Gedurende de laatste drie eeuwen had de wetenschap zijn zekerheid, en leek Shankara alleen maar een filosofische mind te zijn, en poëtisch . . . Drie eeuwen lang was de wetenschap zeker, maar nu, gedurende de laatste twee decennia, is de wetenschap onzeker geworden. Nu zeggen de grootste wetenschappers dat niets zeker is, en met materie zullen we nooit zeker zijn. Alles is weer onzeker geworden. Alles lijkt op een veranderende stroom. Enkel verschijningen lijken zeker. Hoe dieper je gaat, hoe meer alles onzeker wordt, ondefinieerbaar. Shankara zegt, en tantra heeft het altijd gezegd, dat de wereld een illusie is. Zelfs voordat Shankara geboren werd, propageerde

tantra één techniek – dat de hele wereld een illusie is, dus denk eraan als een droom. Als je eraan kunt denken als een droom – en als je het überhaupt denkt, dan ga je beseffen dat het een droom is – dan keert je hele focus van bewustzijn zich naar binnen, want daar bevindt zich een intense drang om de waarheid te vinden, het echte.

Shankara
(Kerala, 8e eeuw)

Als de hele wereld onecht is, dan zit er geen beschutting in. Dan ren je er achteraan, volg je schaduwen, en verspil je je tijd en je leven en je energie. Ga dan naar binnen. Eén ding is zeker: 'Ik Ben.' Zelfs als de hele wereld een illusie is dan is één ding zeker: Er is dan iemand die weet dat dit een illusie is. De kennis kan een illusie zijn, het kennen kan een illusie zijn, maar de kenner kan dat niet zijn. Dit is de enige zekerheid, de enige steen waarop je kunt staan.

Deze techniek zegt: Kijk naar de wereld, want het is een droom, een illusie, en niets is zoals het lijkt. Het is alleen maar een regenboog. Ga diep in dit gevoel. Je wordt dan op jezelf teruggeworpen. Met dat bereiken van je eigen Zelf, kom je tot een zekere waarheid, tot iets dat niet valt te betwijfelen, dat absoluut is.

Wetenschap kan nooit absoluut zijn. Het blijft relatief. Alleen godsdienst kan absoluut zijn, want het zoekt niet naar de droom, het zoekt naar de dromer; niet naar het geobserveerde, maar naar de waarnemer, de ziener, degene die bewust is.